

ואילו רבי אלעזר סובר, אדרבה, עיקר הקלקול הוא משום שיטען שלא ידע בהפרת בעל, אבל אינו יכול לקלקל משום שיאמר לא ידעתי בהתרת חכם, כי אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בבית דין.

ורבי יהודה **בהויא** מחלוקת שנחלקו רבי מאיר ורבי אלעזר, **סבר לה** הן כסברת רבי מאיר, ואף **סבר לה** כסברת רבי אלעזר.

דהיינו: **בגדר הצריך** חקירת חכם ואין הבעל יכול להפר [שנדרה אותו האשה], **סבר לה** רבי יהודה **כרבי אלעזר**, הסובר: אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בבית דין, ונמצא שאינו יכול לקלקלה.

ובגדר **שאינו צריך** חקירת חכם ודי לו בהפרת בעל [שנדרה האשה], **סבר לה** רבי יהודה **כרבי מאיר** הסובר: אין אדם יכול לומר: לא ידעתי שמפר הבעל נדרי אשתו, וממילא שוב אינו יכול לקלקלה.

אם סובר רבי יהודה שיכול הוא לומר לה: עדיף לך שלא תתבעי, כדי שלא אפסול את בניך, מזה הרי מוכח, שאם לא תתבע כתובתה שוב לא יוכל לפסול את בניה, שאם לא כן למה שלא תתבע, כיון שבין כך ובין כך יכול לפסול את בניה, ועוד, שאם כן "אי איהו שתק אנן מי שתקינן", וכפי שנתבאר בהערה במשנה.

ובהכרח שהוא משום שסובר רבי יהודה: לא יחזיר, ואינו יכול לפסול את בניה בטענת "אילו היית יודע שאינך איילוניתי", שהרי כבר תיקנו שלא יחזיר ועל כל צד הוא מגרשה, וזה הוא שאומר לה: אם תתבעי כתובתך, תתחדש לי טענה לפסול את בניך משום "אילו הייתי יודע שתתבעי כתובתך לא הייתי מגרשך", כי על צד זה לא גירשה.

אביי אמר: לעולם לא תיפוך משנתנו כלל, ואכן רבי יהודה הוא זה שחושש במשנתנו לקלקולא, ודקשיא לך: הרי במשנה הקודמת לא חשש רבי יהודה לקלקולא גבי מוציא את אשתו משום נדר; לא תיקשי, שאף רבי יהודה סבירא ליה שיש לאסור להחזירה במקום שיש חשש קלקול —

ורבי יהודה במשנה הקודמת שלא חשש לקלקולא במוציא אשתו משום נדר, הוא משום שלדעתו במוציא משום נדר אין שייך חשש זה; ומשום שבמשנה שם הרי שנינו מחלוקת רבי מאיר ורבי אלעזר בטעם קלקולא על ידי נדר:

רבי מאיר סובר שעיקר חשש הקלקול הוא משום שמא יאמר: לא ידעתי שהחכם יתיר. ואין יכול לקלקל ולומר: לא ידעתי שהבעל מיפר. ולכן מחלק הוא בין נדר הצריך דוקא התרת חכם, לבין נדר שאינו צריך התרת חכם, ודי לו בהפרת הבעל.

שתמה בזה, כי אין הכי נמי שאם תימצא שאינה איילוניתי יכול הוא לקלקלה, אין מזה ראיה, שמשום כך יתקנו חכמים שלא יחזיר, כי יש לומר שרבי יהודה אינו חושש שמא יקרה כן! ועוד יש לתמוה: הרי רש"י במשנה פירש: שאינו מקלקלה מחמת גוף הדבר שנמצאת איילוניתי, אלא מחמת שהיא תובעת כתובתה! ועוד יש לתמוה: איך נוכיח מכאן שרבי יהודה סובר "לא יחזיר", והרי אדרבה אם "לא יחזיר" שוב לא יוכל לקלקלה בטענה שאילו נמצאת איילוניתי לא היה מגרשה, שהרי אחר התקנה הרי הוא מגרשה על כל פנים, ושוב אינו יכול לקלקלה, וזה הוא עיקר טעם התקנה! [וראה "יפה עיניים" בהבנת הירושלמי].

ויש מי שפירש את ראיית הגמרא: